

<https://doi.org/10.36818/2071-4653-2021-6-3>

УДК 351.851

JEL I21, I29, C40

Ю. В. Журавель

кандидат економічних наук, докторант Національного університету «Львівська політехніка», викладач Львівського державного коледжу харчової та переробної промисловості Національного університету харчових технологій, м. Львів

e-mail: jul_zhur@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4065-540X>

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СФЕРИ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ДОСТУПНОСТІ ТА БЕЗОПЛАТНОСТІ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Представлено елементи розвитку освіти в Україні та окреслено можливості доступу до безкоштовної освіти. Визначено темпи зміни основних показників розвитку приватного сегмента загальної середньої освіти в Україні у 2012-2021 рр. Розраховано частку приватних закладів загальної освіти в загальній кількості їх у регіонах України за 2020 р. і частку місць державного замовлення за кошти державного і місцевих бюджетів у загальній кількості осіб, які вступили до закладів вищої освіти України у 2006-2021 рр. Показано тенденції щодо кількості закладів професійної (професійно-технічної) і вищої освіти в Україні та осіб, які в них навчаються, в 1990-2019 рр. З'ясовано, що в сучасних умовах надання освітніх послуг в Україні є низка економічних, соціальних і політичних чинників, які визначають напрями розвитку освітньої сфери. Відображено динаміку витрат домогосподарств на освітні послуги в Україні за 2002-2020 рр. та розкрито їхні особливості. Обумовлено першочергові етапи розвитку сфери освіти та охарактеризовано основні заходи держави щодо забезпечення доступності та безоплатності освітніх послуг в Україні.

Ключові слова: заклади освіти, безоплатна освіта, конкурентоспроможність, освітні послуги, сфера освіти.

Zhuravel Yu. ANALYSIS OF EDUCATION DEVELOPMENT IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF THE ACCESS TO FREE EDUCATIONAL SERVICES

The development of education is a complex managerial process that can combine or concentrate various directions, goals, and objects. Nowadays, the impact of the state or other public organizations on the competitiveness of higher educational institutions' activity is quite a difficult process as the institutions have extended autonomy. In the COVID-2019 pandemic, contemporary people are actually limited in their rights to free full-time education at universities or other institutions providing educational services to determine all competitive advantages of a certain educational institution. Therefore, vertical and horizontal connections that generate the competitiveness of educational institutions should be taken into account when conducting comprehensive research of the mechanisms of the system of securing education through the analysis of educational institutions' activity. From this perspective, consideration of various educational levels is a relevant research object that allows showing the current situation in the sector. The article aims to analyze the main educational levels in Ukraine, reveal the problem aspects in the sector, and generalize public measures taken to secure access to free educational services. The article analyzes the change paces of main development parameters of a private segment of general secondary education in Ukraine in 2012-2021 and educational expenses of Ukrainian households per month in 2002-2020. The share of private general educational institutions in their total number in Ukrainian regions for 2020 and the share of Government commission at the expense of state and local budgets in the total number of those having entered higher educational institutions in Ukraine in 2006-2021 are calculated. The trends in the number of vocational and higher educational institutions in Ukraine and their students in 1990-2019 are shown. The main measures taken by the state to secure access to free educational services in Ukraine are outlined.

Keywords: educational institutions, free education, competitiveness, educational services, education.

Постановка проблеми. Розвиток освітньої сфери є складним управлінським процесом, що може поєднувати або концентруватись на різних напрямках, цілях, об'єктах. Сьогодні вплив з боку держави чи інших громадських організацій на конкурентоспроможність діяльності закладів вищої освіти є процесом досить складним, оскільки всі заклади мають велику автономію. Сучасна людина в умовах пандемії COVID-19 практично обмежена у своїх правах вільно отримувати очну освіту на базі університетів чи інших закладів, що надають освітні послуги, щоб визначати всі конкурентні переваги того чи іншого закладу освіти. Тому для комплексного дослідження механізмів системи забезпечення освіти

шляхом аналізу діяльності закладів освіти потрібно враховувати вертикальні і горизонтальні взаємозв'язки, які і формують конкурентоспроможність закладів освіти. З огляду на зазначене актуальним є розгляд різних рівнів освіти, що дозволяє показати ту ситуацію, в якій зараз ця сфера перебуває.

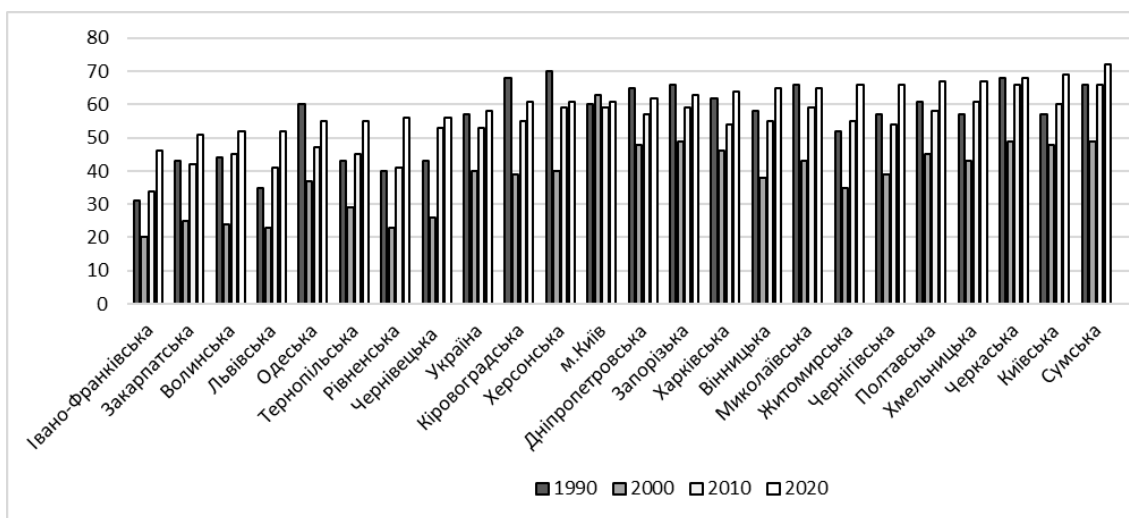
Аналіз останніх досліджень. Практичними та науковими питаннями розвитку та функціонування навчальних закладів і надання ними освітніх послуг сьогодні займаються низка практиків і науковців, а саме: І. Сторонянська та Л. Бенюк [1], О. Гринькевич [2], М. Крупка [3], С. Квіт [4], О. Паска [5], Ю. Рашкевич [6] та ін.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

Метою статті є аналіз основних рівнів освіти в Україні, з'ясування проблемних аспектів у цій сфері та узагальнення заходів держави щодо забезпечення доступності та безоплатності освітніх послуг.

Основні результати дослідження. Кількість приватних закладів освіти в Україні в умовах розвитку ринку освітніх послуг постійно зростає. На рівні дошкільної освіти Міністерство освіти і науки України проводить активну промоцію щодо відкриття приватних дитячих садочків. На офіційному сайті міністерства наведено детальний інструктаж для отримання ліцензії і початку діяльності в цій сфері [7]. Такі заходи обумовлені браком дошкільних навчальних закладів, особливо в сільській місцевості: якщо в містах охоплення дітей дошкільними закладами освіти у 2020 р. становило 69%, то в селах – лише 39%.

На рис. 1 вказано на регіональні відмінності в охопленні дітей дошкільними навчальними закладами. В областях з найнижчими показниками слід збільшувати місткість наявних закладів і відкривати нові, але не з акцентом на розвиток приватного сектору, оскільки це суперечить можливостям забезпечення фінансової доступності послуг. Щобільше, сприяння держави в розбудові закладів дошкільної освіти має входити в систему заходів стимулювання демографічного відтворення населення, що в Україні останніми роками фактично не реалізуються. Поточне фінансування з місцевих бюджетів дає змогу регіональній владі визначати пріоритет відкриття нових закладів дошкільної освіти за прогресивними вимогами. Питання – в дисципліні та обсягах фінансування.

Рис. 1. Охоплення дітей закладами дошкільної освіти в регіонах України в 1990-2020 рр., %

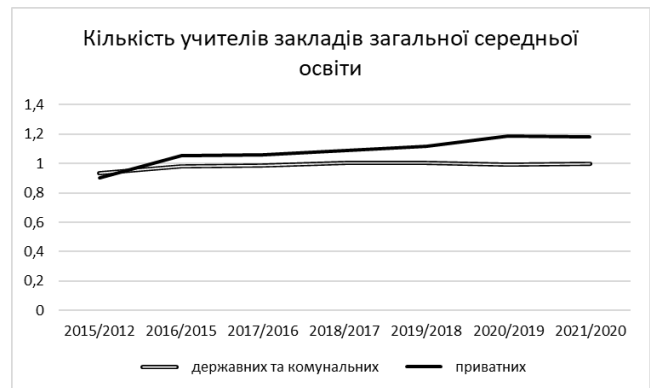
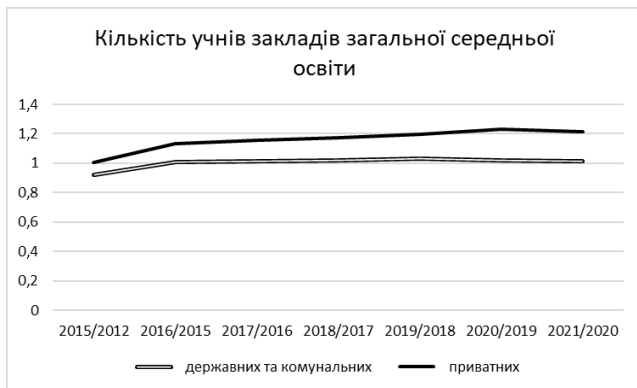
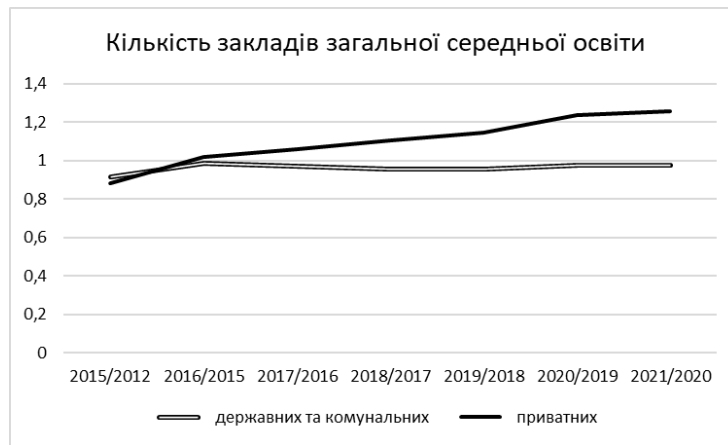
Джерело: побудовано автором на основі [8].

На рис. 1 також яскраво показано, як до 2000 р. впали показники охоплення дітей закладами дошкільної освіти. До 2020 р. більшість регіонів України забезпечили вищі показники, ніж з початку незалежності. Однак виявлена динаміка поки є недостатньою та радше чинником підвищення соціальної напруги у великих містах – Івано-Франківську, Львові, Одесі та ін. В умовах дефіциту місць зростає корупція в закладах державної форми власності. Приховані платежі деформують сприйняття дошкільної освіти як повністю безоплатної, а приватні заклади вражають ціновими пропозиціями. За оцінками експертів, вартість перебування в дошкільних закладах коливається від 1500 до понад 10 000 грн за місяць. Це не суперечить законодавству, адже Законом України «Про дошкільну освіту» кошти батьків або осіб, які їх замінюють, віднесено до джерел фінансування відповідних закладів [9].

За міжнародними оцінками, у 2020 р. Україна зайняла 43 позицію зі 108 за вартістю перебування дитини в закладі дошкільної освіти – 320,5 дол. США, що на рівні таких країн, як Румунія, Угорщина, Болгарія, Фінляндія, Австрія. Водночас у Польщі така вартість є значно нижчою – 260,3 дол. США, що вказує на суперечливість рівня життя населення та послуг приватної дошкільної освіти [10]. Фактично сучасний тренд на розвиток приватних закладів

поглиблює соціальні нерівності в суспільстві та є деструктивом у реалізації прав на безоплатну дошкільну освіту на якісних засадах.

Загальна середня освіта в Україні, що розвивається на загальнообов'язкових засадах, теж поступово формує приватний сегмент. За період з 2011/2012 по 2020/2021 навчальні роки кількість приватних шкіл зросла зі 189 до 354 одиниць, однак чітко виділяється тенденція до абсолютного домінування відкриття їх у міських поселеннях. Хоча частка приватного сегмента на рівні загальної середньої освіти залишається досить низькою (станом на 2020/2021 навчальний рік – 2,38% за кількістю закладів, 1,16% – за кількістю учнів, 1,61% – за кількістю вчителів), проте динаміка їхнього розвитку є стрімкою, як засвідчує рис. 2. У приватних закладах показник навантаження на вчителів є значно нижчим, що підтверджує їхню перевагу в більш якісному та індивідуалізованому підході до організації освітнього процесу. Вартість навчання в приватних школах може коливатись від 4000 до понад 20 000 грн за місяць. За міжнародними порівняльними оцінками, в Україні вартість «догляду за дитиною» в початковій школі у 2020 р. становила 580 дол. США (47 позиція зі 108), що менше, ніж у Польщі (684 дол. США), але значно вище, ніж у Болгарії, Угорщині, Румунії [11].

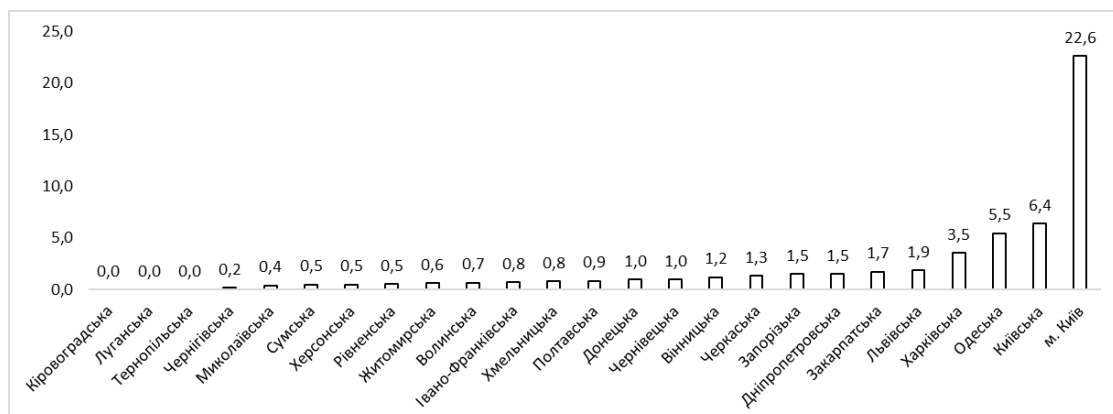

Рис. 2. Темпи зміни основних показників розвитку приватного сегмента загальної середньої освіти в Україні у 2012-2021 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [8].

Незважаючи на домінування державних і комунальних закладів загальної середньої освіти, проблемним є поширення неформальних платежів, які значно порушують правові засади безоплатної освіти на цьому рівні. Ідеться про вимушені витрати батьків на різні господарські потреби організації освітнього процесу, а також позакласне репетиторство. Тому позитивним є утворення онлайн-платформи інтерактивних бюджетів шкіл, мета якої полягає в підвищенні прозорості та ефективності використання коштів в освіті [12; 13]. Наразі ця платформа формується, від її повноти залежить подальша популяризація і практичне використання.

Розвиток приватного сектору загальної середньої освіти є більш активним в окремих регіонах України, що може бути деструктивом для забезпечення фінансової доступності якісних послуг і сприяти поглибленню соціальної нерівності. З іншого боку, в тих регіонах (рис. 3), де приватні школи відсутні, виникають проблеми становлення ринку освітніх послуг, а отже, і конкуренції з мотивації до підвищення їхньої якості. Тому діяльність приватних шкіл є доцільною, однак з обґрунтуванням обсягів і вартості послуг.

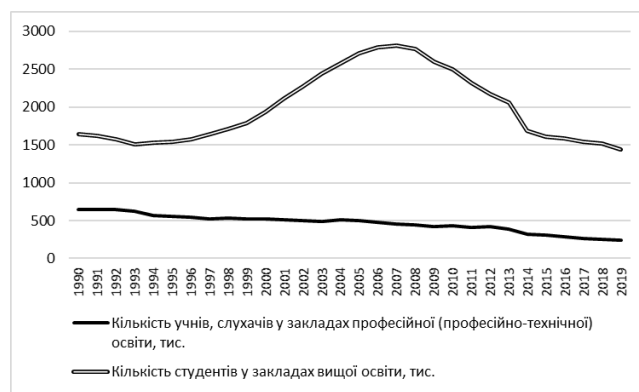
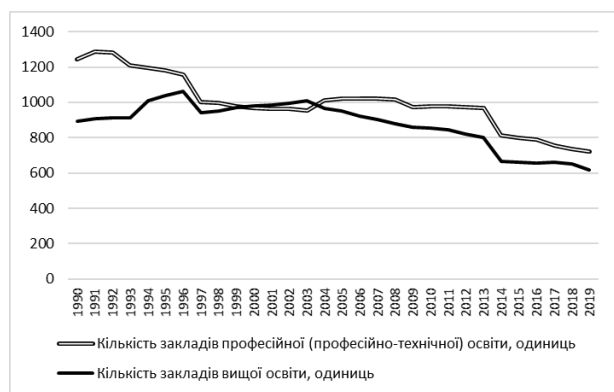
Рис. 3. Частка приватних закладів загальної освіти в загальній кількості їх у регіонах України у 2020 р., %
Джерело: побудовано автором на основі [8].

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

Безоплатність *професійно-технічної освіти* в Україні є актуальною з погляду необхідності підвищення її привабливості. Рис. 4. показує спадні тенденції щодо кількості закладів професійно-технічної освіти та учнів, які в них навчаються, порівняно з показниками закладів вищої освіти (усіх рівнів акредитації). За період 1990-2020 рр. кількість закладів професійно-технічної освіти скоротилась на 43%, а учнів – на 61%.

Щорічне встановлення обсягів державного й регіонального замовлення на підготовку фахівців,

наукових, науково-педагогічних і робітничих кадрів визначає можливості закладів цього освітньо-кваліфікаційного рівня пропонувати свої послуги на безоплатній основі. Водночас за останній період значно змінились підходи до формування регіонального замовлення, що пов'язано з активізацією участі регіональних рад професійної освіти і врахуванням рекомендацій місцевої влади, що дозволяє більше зважати на потреби регіональних ринків праці.

Рис. 4. Тенденції щодо кількості закладів професійної (професійно-технічної) і вищої освіти в Україні та осіб, які в них навчаються, в 1990-2019 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [8].

Вартість платного навчання в закладах професійно-технічної освіти коливається від 15 000 до 25 000 грн на рік. Отже, доступність професійно-технічної освіти в Україні є достатньою, хоча проблемною в якісному аспекті. Висока доступність цього рівня освіти обумовлена суб'єктивними чинниками – демографічною кризою, все більшою освітньою міграцією, необґрунтованою кількістю закладів вищої освіти. Тому нагальним питанням є популяризація цього рівня освітньої підготовки. Одним із способів має бути не лише пропозиція достатньої кількості бюджетних місць, але й належна фінансова допомога через розмір стипендії. Станом на початок 2021/2022 навчального року мінімальна стипендія в закладах професійної освіти є нижчою на 62% за розмір стипендії закладу вищої освіти. Те саме стосується стипендії Кабінету Міністрів України, соціальних і стипендій інших категорій [14].

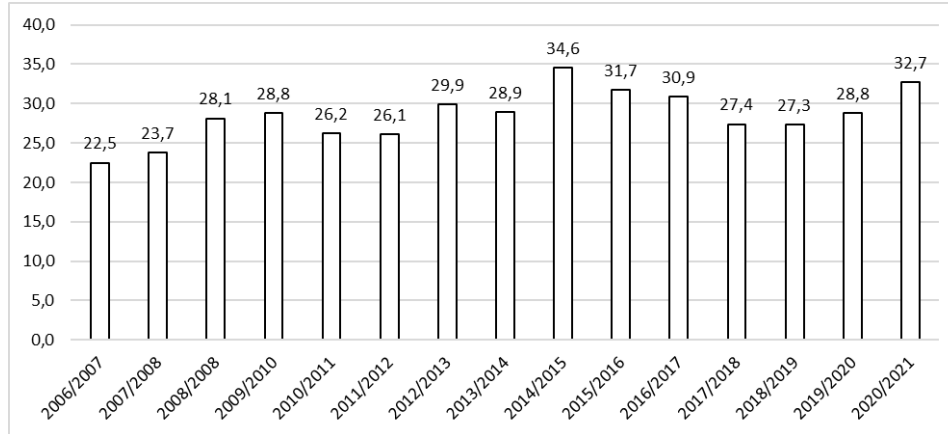
Безоплатність *вищої освіти* в Україні залежить від обсягів державного й регіонального замовлень, хоча в умовах тих самих суб'єктивних чинників, що й для професійно-технічної освіти, низка спеціальностей потерпає від браку абітурієнтів. Міністерство освіти і науки України регулює мінімальну вартість навчання в закладах вищої освіти. У 2020 р. було впроваджено підхід запровадження *індикативної собівартості навчання* для окремих спеціальностей. Урядом затверджено Порядок формування мінімального розміру плати за навчання для здобуття вищої освіти на основі індикативної собівартості [15]. У 2020 р.

вона була встановлена в розмірі 60% державного фінансування одного бюджетного місця, у 2021 р. передбачалося підвищення показника до 70%. Крім того, собівартість урахує середньомісячну заробітну плату штатних працівників регіону. У 2020 р. індикативна собівартість становила від 6000 до 47 000 грн. Заклади вищої освіти визначають пропорції щодо кількості осіб, які навчаються на платній і державній формах навчання, за схемами 30/70%, 40/60%, 50/50% і т. д., що залежить від специфіки організації освітнього процесу, забезпеченості науково-педагогічними кадрами та ін. Однак з 2020 р. у ціноутворенні вони мають враховувати індикативну собівартість навчання.

Обсяги державного замовлення на підготовку магістрів, бакалаврів, фахових молодших і молодших бакалаврів визначається щорічно. Останніми роками більше уваги приділяється регіональному замовленню, що позитивно, однак саме на рівні центральної влади визначається, які спеціальності потребують більшої допомоги й збільшення обсягів державного фінансування. Станом на 2021 р. такими спеціальностями є «Автоматизація та приладобудування», «Механічна інженерія», «Архітектура та будівництво», «Аграрні науки та продовольство», «Хімічна та біоінженерія», «Біологія», «Освіта», «Електроніка та телекомунікації», «Природничі науки», «Електрична інженерія» [16]. Динаміка кількості місць державного замовлення закладів вищої освіти вказує, що частка їх щодо кількості осіб,

які стали студентами, останні 15 років коливається в межах 22,5-34,6% (рис. 5). Станом на 2021 р. спостерігається позитивний тренд щодо співпраці Міністерства освіти і науки України та Міністерства економіки України у визначенні обсягів державного замовлення та їх професійного розподілу. Збільшення частки фінансування інженерно-технічних і

природничих спеціальностей є запорукою підвищення попиту на них в умовах браку фахівців і робітників, потреби в забезпеченні інноваційного вектору розвитку економіки України кваліфікованими спеціалістами. Також враховуються демографічні тенденції, через що кількість місць державного замовлення у 2021 р. теж збільшилась.

Рис. 5. Частка місць державного замовлення за кошти державного та місцевих бюджетів у загальній кількості осіб, які вступили до закладів вищої освіти України, у 2006-2021 рр., %

Джерело: побудовано автором на основі [17].

Отже, право фінансової доступності до якісної вищої освіти в Україні зберігається на задовільному рівні, особливо що стосується тих спеціальностей, які є затребуваними на регіональних ринках праці. Певним деструктивом є регіональна та інституційна диференціація вартості навчання в рейтингових закладах вищої освіти, що унеможливує навчання окремих категорій громадян. Водночас конкурсна основа вступу надає можливості безоплатного навчання з належним рівнем стипендіального забезпечення.

У разі неможливості здобуття освіти на безоплатній основі законодавство України визначає можливість отримання *пільгового довгострокового кредиту* для здобуття професійно-технічної і вищої освіти в закладах державної та комунальної форм власності (стаття 44 Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіти», стаття 11 Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», стаття 62 Закону України «Про вищу освіту», стаття 44 Закону України «Про вищу освіту»). Правові підстави застосування такого механізму визначено в Порядку пільгового кредитування для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти [18]. Такий механізм є потрібним, однак в українських реаліях нестабільності, низької фінансової культури та постійних інфляційних процесів з непередбачуваними умовами діяльності банківських установ довгострокове кредитування не є стійким інструментом. Його застосування апріорі може мати суб'єктивний характер. Як правило, можливості

кредитної підтримки на пільгових засадах використовують особи, наближені до владних структур, тоді як соціально незахищені категорії населення не володіють інформацією про можливість отримання кредиту на навчання.

Ще один мотиваційний механізм, який має правові підстави в Україні, – звільнення роботодавця від оподаткування суми на оплату навчання працівника. Однак у реаліях високої тіньової зайнятості і приховування реальних прибутків така можливість не набуває належної результативності.

Огляд заходів влади України щодо забезпечення фінансової доступності освітніх послуг і безоплатності їх узагальнено в табл. 1. Аналіз виявляє владний пріоритет розбудови наявної інфраструктури з децентралізацією бюджетного фінансування та використання ресурсів Державного фонду регіонального розвитку. Це важливий напрям забезпечення доступності якісної освіти на дошкільному і шкільному рівнях. Радикальних змін потребує система вищої освіти, яка наразі розвивається в повній невідповідності прогресивним тенденціям та просякнута бюрократичними деформаціями. Теперішня ситуація спричинена задовільним фінансуванням закладів з низькою оплатою праці в галузі, відсутністю цілісної політики модернізації основних фондів, системної співпраці з науковими, виробничими, управлінськими, громадськими структурами, а також низькою інших негативних тенденцій, тривалих і укорінених на практиці.

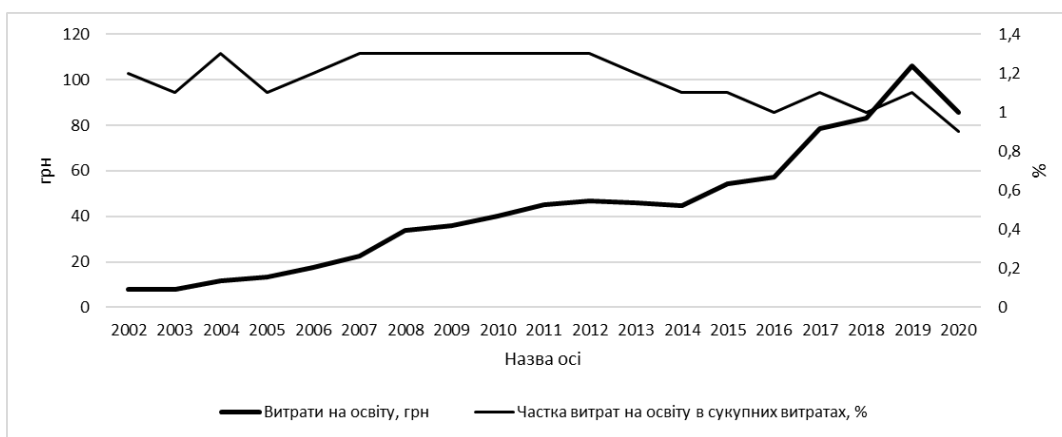
Основні заходи держави щодо забезпечення доступності та безоплатності освітніх послуг в Україні

Дошкільні навчальні заклади	Заклади загальної середньої освіти	Заклади професійно-технічної освіти	Заклади вищої освіти
<i>Дискусійні</i>			
Розбудова інфраструктури шляхом стимулювання відкриття приватних закладів в умовах браку державних місць	Оптимізація кількості закладів для підвищення якості освітнього процесу з проблемними рішеннями для сільських (віддалених) територій	Збереження наявної інфраструктури в умовах низької привабливості	Впровадження нових механізмів ціноутворення платних послуг на основі індикативної собівартості Впровадження довгострокового державного кредитування
<i>Конструктивні</i>			
Фінансування капітального ремонту наявних закладів через Державний фонд регіонального розвитку	Сприяння в будівництві нових закладів через програму «Велике будівництво»	Нові підходи до формування регіонального замовлення	Оптимізація кількості закладів для забезпечення відповідності демографічним та економічним потребам

Джерело: узагальнено автором.

Розуміння ситуації щодо фінансової доступності освіти в Україні доповнює аналіз статистики домогосподарств у частині структури витрат, де витрати на освіту у вартісному еквіваленті стабільно зростали до 2019 р. За оцінками домогосподарств, частка їхніх витрат на освіту з 2014 по 2019 рік становила 1,1%, а у 2020 р. скоротилась до 0,9% (рис. 6). У середньому одне домогосподарство витрачає на освіту менше 100 грн на місяць. Усереднений показник обумовлений відсутністю в багатьох домогосподарствах осіб, які навчаються

(частка домогосподарств без дітей у 2020 р. становила 62,3%). Співвідношення між державним фінансуванням освіти в Україні та ВВП є на доволі високому рівні (понад 5%). Однак його ефективність отримує критичні оцінки експертів з огляду на все більшу освітню міграцію та проблеми щодо рівня та якості знань випускників на різних освітніх рівнях. Тому за теперішніх умов слід говорити не про збільшення обсягів фінансування освіти, а про якість використання виділених коштів.

Рис. 6. Витрати на освіту домогосподарств України за місяць у 2002-2020 рр.

Джерело: побудовано автором на основі джерела [19].

Висновки. Отже, в Україні сформована належна правова база щодо прав на безоплатну освіту зі специфікацією реалізації на різних рівнях. Фінансова доступність в Україні забезпечується достатніми обсягами державного фінансування, яке, однак, використовується неефективно. Це спричиняє проблему доступності до якісних освітніх послуг. Розвиток приватного сегмента освіти лише поглиблює соціальні нерівності та зменшує можливість доступу значної частини населення до якісних послуг на безоплатній основі. Стимулювальний інструментарій фінансової доступності (довгострокове пільгове кредитування, звільнення від оподаткування витрат роботодавця на навчання працівників) в Україні

наразі не має сприятливих передумов для отримання позитивних результатів, адже політична та фінансова нестабільність нівелюють ефективність цього інструментарію.

Виявлені протиріччя актуалізують питання ефективності використання бюджетного фінансування закладів освіти в Україні зі збереженням правових гарантій доступності якісних освітніх послуг. Питання доступності безоплатної освіти в Україні має не лише соціальне та економічне, а й політичне значення. В умовах окупації частини територій з 2014 р. надання права навчання в Україні є важливим кроком на шляху формування національної єдності.

Список використаних джерел

1. Сторонянська І. З., Беновська Л. Я. Проблеми функціонування освітньої мережі та шляхи її консолідації. *Регіональна економіка*. 2017. № 3(85). С. 55-64.
2. Гринькевич О. С. *Управління конкурентоспроможністю вищої освіти України методологія аналізу і системи моніторингу*: дис. ... д-ра екон. наук: спец. 08.00.03. Львів, 2018. 628 с.
3. Крупка М. І., Гринькевич О. С., Сас С. П. Економічна ефективність університетів України у контексті інноваційності фінансового менеджменту. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*: зб. наук. пр. 2020. Вип. 1(32). С. 470-582. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v1i32.200659>
4. Квіт С. Дорожня карта реформування вищої освіти України. *Освітня політика*: сайт. 23.03.2018. URL: <http://education-ua.org/ua/articles/1159-dorozhnyakarta-reformuvannya-vishchoji-osviti-ukrajini>
5. Паска О. В. Львівщина як освітній центр: передумови та напрями розвитку. *Регіональна економіка*. 2020. № 3(97). С. 46-56. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2020-3-5>
6. Рашкевич Ю. М. *Болонський процес та нова парадигма вищої освіти*: монографія. Львів: Львівська політехніка, 2014. 168 с.
7. Як відкрити приватний дитячий садок. *Міністерство освіти і науки України*: сайт. 2020. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/yak-vidkriti-privatnij-dityachij-sadok>
8. Освіта. *Державна служба статистики України*: сайт. 2021. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publosvita_u.htm
9. Про дошкільну освіту: Закон України від 11.07.2001 р. № 2628-III. *Законодавство України*: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
10. Price Rankings by Country of International Primary School, Yearly for 1 Child (Childcare). *NUMBEO*: Website. 2021. URL: https://www.numbeo.com/cost-of-living/country_price_rankings?itemId=228
11. Prices by Country of Preschool (or Kindergarten), Full Day, Private, Monthly for 1 Child (Childcare). *NUMBEO*: Website. 2021. URL: https://www.numbeo.com/cost-of-living/prices_by_country.jsp?displayCurrency=USD&itemId=224
12. Контроль витрат своєї школи. *Ціна держави*: сайт. 2021. URL: <https://cost.ua/interactive-school-budget>
13. В Україні з'явилися інтерактивні бюджети шкіл для учнів та батьків. *Ціна держави*: сайт. 20.08.2020. URL: <https://cost.ua/v-ukrayini-z-yavilis-interaktivni-byudzheti-shkil-dlya-uchniv-ta-batkiv>
14. Студентські стипендії. *Міністерство освіти і науки України*: сайт. 2021. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/studentski-stipendiyi>
15. Порядок формування мінімального розміру плати за навчання для здобуття вищої освіти на основі індикативної собівартості: постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 р. № 191. *Законодавство України*: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/191-2020-%D0%BF#Text>
16. Оприлюднено обсяги державного замовлення на 2021 рік. *Міністерство освіти і науки України*: сайт. 13.07.2021. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/oprilyudneno-obsyagi-derzhavnogo-zamovlennya-na-2021-rik>
17. Вступна кампанія: як з роками змінюється кількість абітурієнтів та обсяги держзамовлення. *Слово і діло*: сайт. 19.05.2021. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/05/19/infografika/suspilstvo/vstupna-kampaniya-yak-rokamy-zminuyetsya-kilkist-abituriyentiv-ta-obsyagi-derzhzamovlennya>
18. Порядок пільгового кредитування для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2018 р. № 673. *Законодавство України*: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/673-2018-%D0%BF#Text>
19. Витрати і ресурси домогосподарств України (за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств). *Державна служба статистики України*: сайт. 2021. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/virdg.htm

References

1. Storonyanska, I. Z., & Benovska, L. Ya. (2017). Problemy funktsionuvannya osvith'oyi merezhi ta shlyakhy yiyi konsolidatsiyi [Problems of functioning of education network and ways of its consolidation]. *Rehional'na ekonomika – Regional Economy*, 85(3), 55-64. [in Ukrainian].
2. Hrynkevych, O. S. (2018). *Upravlinnya konkurentospromozhnisty vyshchoyi osvity Ukrayiny (metodolohiya analizu i systemy monitorynhu)* [Management of competitiveness of higher education of Ukraine (methodology of analysis and monitoring system)]. (Dr.Sci. in Econ. Dissertation, Lviv, Ukraine). [in Ukrainian].
3. Krupka, M. I., Hrynkevych, O. S., & Sas, S. P. (2020). Ekonomichna efektyvnist' universytetiv Ukrayiny u konteksti innovatsynosti finansovoho menezhmentu [Economic efficiency of Ukraine's universities in the context of innovative financial management]. In *Finansovo-kredytna diyal'nist': problemy teorii ta praktyky* [Financial and credit activity problems of theory and practice]: Vol. 1(32) (pp. 470-582). DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v1i32.200659> [in Ukrainian].
4. Kvit, S. (2018, Mar 23). Dorozhnyakarta reformuvannya vyshchoyi osvity Ukrayiny [Roadmap for reforming higher education in Ukraine]. *Educational policy*: Website. Retrieved from <http://education-ua.org/ua/articles/1159-dorozhnyakarta-reformuvannya-vishchoji-osviti-ukrajini> [in Ukrainian]
5. Paska, O. V. (2020). L'vivshchyna yak osvithniy tsentr: peredumovy ta napryamy rozvytku [Lvivska oblast as an educational center: development preconditions and directions]. *Rehional'na ekonomika – Regional Economy*, 97(3), 46-56. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2020-3-5>. [in Ukrainian].
6. Rashkevych, Yu. M. (2014). *Bolons'ky protses ta nova paradyhma vyshchoyi osvity* [Bologna process and a new paradigm of higher education]. Lviv: Lviv Polytechnic University. [in Ukrainian].
7. Yak vidkryty pryvatnyy dytyachyy sadok [How to open a private kindergarten] (2020). *Ministry of Education and Science of Ukraine*: Website. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/yak-vidkriti-privatnij-dityachij-sadok> [in Ukrainian].
8. Osivta [Education] (2021). *State Statistics Service of Ukraine*: Website. Retrieved from

http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publosvita_u.htm [in Ukrainian].

9. Pro doshkil'nu osvitu [About preschool education] (2001). Law of Ukraine, adopted on 2001, Jul 11, 2628-III. *Legislation of Ukraine*: Website. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text> [in Ukrainian].

10. Price Rankings by Country of International Primary School, Yearly for 1 Child (Childcare) (2021). *NUMBEO*: Website. Retrieved from https://www.numbeo.com/cost-of-living/country_price_rankings?itemId=228

11. Prices by Country of Preschool (or Kindergarten), Full Day, Private, Monthly for 1 Child (Childcare) (2021). *NUMBEO*: Website. Retrieved from https://www.numbeo.com/cost-of-living/prices_by_country.jsp?displayCurrency=USD&itemId=224

12. Kontrolyuy vydatky svoeyi shkoly [Control your school expenses] (2021). *Cost.ua*: Website. Retrieved from <https://cost.ua/interactive-school-budget> [in Ukrainian].

13. V Ukrayini z'yavlyvs' interaktyvni byudzhety shkil dlya uchniv ta bat'kiv [Interactive school budgets for students and parents have appeared in Ukraine (2020, Aug 20)]. In *Tsina derzhavy [The price of the state]*. *Cost.ua*: Website. Retrieved from <https://cost.ua/v-ukrayini-z-yavilis-interaktivni-byudzheti-shkil-dlya-uchniv-ta-batkiv> [in Ukrainian].

14. Student-s'ki stipendiyi [Student scholarships] (2021). *Ministry of Education and Science of Ukraine*: Website. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/studentski-stipendiyi> [in Ukrainian].

15. Poryadok formuvannya minimal'noho rozmiru platy za navchannya dlya zdobuttya vyshchoyi osvity na osnovi indykatyvnoyi sobivartosti [The procedure for forming the minimum tuition fee for higher education on the basis of indicative cost] (2020). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, adopted on 2020, Mar 3, 191. *Legislation of Ukraine*: Website. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/191-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

16. Oprilyudneno obsyahy derzhavnoho zamovlennya na 2021 rik [The volumes of the state order for 2021 have been published] (2021, Jul 13). *Ministry of Education and Science of Ukraine*: Website. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/news/oprilyudneno-obsyagi-derzhavnogo-zamovlennya-na-2021-rik> [in Ukrainian].

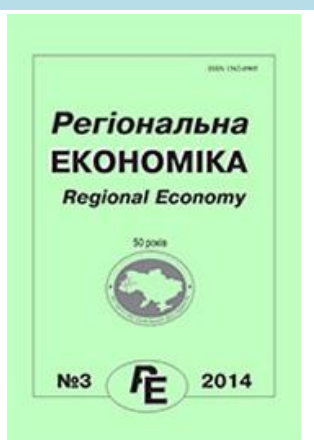
17. Vstupna kampaniya: yak z rokamy zminuyet'sya kil'kist' abiturientiv ta obsyahy derzhzamovlennya [Admission campaign: how the number of entrants and the volume of state orders changes over the years] (2021, May 19). *Slovo i dilo*: Website. Retrieved from <https://www.slovoidilo.ua/2021/05/19/infografika/suspilstvo/vstupna-kampaniya-yak-rokamy-zminuyetsya-kilkist-abiturientiv-ta-obsyahy-derzhzamovlennya> [in Ukrainian].

18. Poryadok pil'hovoho kredyuvannya dlya zdobuttya profesiynoyi (profesiyno-tekhnichnoyi), fakhovoyi peredvyshchoyi ta vyshchoyi osvity [The procedure for preferential lending for professional (vocational), professional higher and higher education] (2018). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, adopted on 2018, Aug 29, 673. *Legislation of Ukraine*: Website. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/673-2018-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

19. Vytraty i resursy domohospodarstv Ukrayiny (za danymy vybirkovoho obstezhennya umov zhyttya domohospodarstv [Expenditures and resources of households in Ukraine (according to a sample survey of living conditions of households)] (2021). *State Statistics Service of Ukraine*: Website. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/virdg.htm [in Ukrainian].

Надійшло 10.12.2021 р.

Scientific-practical journal "REGIONAL ECONOMY"

Scientific-practical journal "Regional economy" is a specialized scientific-practical publication, which highlights such theoretical and applied issues: the formation and implementation of state regional policy in Ukraine, the problems of socio-economic life of the regions, territorial development, environmental management and ecological security, social policy, cross-border cooperation, rural development, investment and innovation policy, Finance and banking.

Journal "Regional economy" is included in the List of scientific professional publications of Ukraine in the field of economic sciences (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated by 7.10.2015 №1021).

The journal is included in the international scientometric database Index Copernicus, Poland - with 2012.

The journal's website: www.re.gov.ua